

3 NA-rundskriv 02/24

Retningslinjer vedrørende ansvarsdeling for drift og vedlikehold i vegkryss

Statens vegvesen
Vegkontorene

NA-RUNDSKRIV NR. 02/24

Retningslinjer vedrørende ansvarsdeling for drift og vedlikehold i vegkryss

1. Innledning

Retningslinjene gjelder ansvarsdeling for drift og vedlikehold i vegkryss. Gjennomføring av funksjonskontrakter styrker behovet for avklaring av ansvarsdelingen i vegkryss. Denne delingen bør baseres på prinsipper som gjør det praktiske vedlikeholdsarbeidet enkelt og oversiktlig, og som ikke krever inngående kunnskaper om forhistorien for de enkelte kryss. Dette gjør det nødvendig å avklare hvilke vegområder som tilhører de respektive veger

2. Definisjon av primær- og sekundærveg i et vegkryss

Begrepene primær- og sekundærveg er i disse retningslinjene brukt som fellesbetegnelser for armer i et kryss som tilhører forskjellige vegmyndigheter. I denne sammenheng betegnes høyest klassifiserte vegen som primærveg. Dette betyr at riksveg alltid er primærveg, og at fylkesveg er primærveg i kryss med kommunal veg.

Retningslinjenes definisjon av primærveg/sekundærveg bryter med definisjonene i håndbok 017:Veg- og gateutforming.

3. Hovedprinsipp for ansvarsdeling

Vegdirektoratet har ved brev av 12. desember 2001 sagt at vedlikeholdsansvaret er knyttet til vegområdet hvor utstyret er plassert, og at det ikke er avhengig av hvem utstyret er rettet mot eller satt opp av hensyn til. Dette er i tråd med den generelle ansvarsdelingen i vegloven mellom forskjellige vegholdere. Vedlikeholdsplikten omfatter det området som hører til vegen. Vegområdet omfatter vegkroppen med skuldre, grøfter og skråninger.

Selv om Vegvesenet bygger store deler av et vegkryss mellom forskjellige vegholdere, er dette ikke bestemmende for den framtidige ansvarsdeling om vedlikeholdet.

Vegdirektoratet mener at grensen for vegområdet går parallelt med primærvegen helt fram til skjæringspunktet med sekundærvegens kjørebane kant. Over sekundærvegen går grenselinjen i primærvegens kjørebane kant.

Områdeinndelingen kan medføre problemer for ansvarsdelingen av skilt, fordi noen skilt står i grenselandet mellom vegområdene for de respektive vegene. Prinsippet om

områdeansvar er også enklere å praktisere langs landevegen enn i byområder, der vegområdet kan være vanskelig å finne ut av.

Vegdirektoratet har derfor på grunn av forenkling og hensynet til trafikksikkerhet gått inn for at ansvaret for vikeplikts- og stoppskilt for sekundærvegen med tilhørende oppmerking tilhører primærvegen. Det er vegkontoret som har vedtaksmyndighet for slike skilt. For øvrig skilting fordeles ansvaret etter hvor skiltene er plassert. Ved tvil om hvilket vegområde skiltet er plassert på fordeles ansvaret etter hvis vegs trafikk det er rettet mot. Prinsippet om et utvidet ansvar for primærvegen synes også å være i tråd med ansvarsdelingen i Sverige og Danmark.

Drift av vegnettet omfatter de daglige oppgavene som skal sikre trafikantenes framkommelighet og sikkerhet, mens vedlikehold omfatter de periodiske tiltakene som skal opprettholde standarden på de forskjellige elementene. Drift og vedlikehold av et vegområde har en sammenheng som normalt ikke gjør det naturlig å skille ansvaret for disse oppgavene. For eks. kan snøbrøytinga av en veg påvirke behovet for vedlikehold av trafikkøylene gjennom den belastning som brøytinga medfører.

Statens vegvesen ønsker imidlertid å ta et utvidet ansvar for gang- og sykkeltrafikken langs riksveger. Vegdirektoratet har derfor funnet det riktig at riksvegen tar ansvar for drift av gjennomgående gang- og sykkelveger langs riksvegen. I praksis betyr dette i hovedsak at riksvegen tar ansvar for oppmerking av gangfelt på kryssende veger, i tillegg til evt. nødvendig brøyting, spesielt fjerning av brøytekanter på kryssende veg.

4. Avkjørsler og private veger

Veglovens §1 skiller mellom offentlige og private veger. Offentlige veger er statlige, fylkeskommunale eller kommunale veger. Alle andre veger eller gater blir regnet som private.

Vedlikeholdsplikten for avkjørsler tilligger eier eller bruker av eiendommen i følge veglovens §43. Plikten omfatter også å påse at frisiktssoner ikke tildekkes. Dersom avkjørselen er bygget og vedlikeholdt i henhold til fastsatte regler, sørger vegmyndighetene for å holde vannløpet åpent.

Ved opparbeidelse av gang- og sykkelvegen mellom offentlig veg og private eiendommer kan det oppstå to områder som avkjørselseieren må vedlikeholde og rydde for snø, mellom eiendommen og gang- og sykkelvegen og mellom gang- og sykkelvegen og vegen. Vedlikeholdsplikten kan her bli økt, eks. som følge av vegmyndighetenes snøryddingsarbeid.

Det framgår av dette at vedlikeholdet av gang- og sykkelvegen i kryssingspunktet med avkjørselen tilligger vegholder for gang- og sykkelvegen. Dette omfatter både vegbane og evt. oppmerking og skilting for gang- og sykkelvegen.

Offentlig vegs tilknytning til annen offentlig veg er ikke avkjørsel i veglovens forstand. Beliggenhet og utforming av slike vegkryss må løses i fellesskap mellom vedkommende vegmyndigheter og eventuelt avgjøres gjennom reguleringsplanbehandling.

Privat veg som er knyttet til offentlig veg anses derimot som en avkjørsel i forhold til veglovens bestemmelser og det uansett hvor mange som benytter den private vegen eller om vegen er åpen for alminnelig ferdsel.

5. Gang- og sykkelveg

Gang- og sykkelveg langs riksveg er normalt en selvstendig riksveg dersom den er atskilt fra kjørebanelen og bare tillatt for gående og syklende. Langs fylkesveg er gang- og sykkelveg enten kommunal eller fylkeskommunal veg, avhengig av vedtak i den enkelte fylkeskommune. En gang- og sykkelveg slutter før den krysser en annen offentlig kjøreveg og starter igjen etter kryssingen. Vedlikeholdsansvaret for vegbane ved kryssingen tilhører således kjørevegens vegholder, med de unntak for gangfelt som tidligere er nevnt.

Ved kryssing av private veger tilligger ansvaret for vedlikeholdet på krysningsstedet vegholder for gang- og sykkelveg og gangfelt. Vedlikeholdsansvaret for den private vegen mellom gang- og sykkelvegen og primærvegen, tilligger som tidligere nevnt privatvegens vegholder

6. Fortau

Fortau langs primærveg regnes som en del av primærvegen, og vegområdet avgrenses i bymessig bebyggelse normalt av ytterkant fortau fram til vegkant kryssende veg. Utenfor tettbebyggelse avgrenses vegområdet som normalt av ytre grøfteskråning. I selve kryssområdet går delelinjen i primærvegens kjørebanelkant.

I tråd med det som er sagt om gang- og sykkelveger finner Vegdirektoratet det rimelig at selv om sekundærvegens vegholder har det generelle vedlikeholdsansvaret for sin veg ut fra primærvegens kjørebanelkant, bør primærvegen (riksvegen) sørge for et sammenhengende funksjonelt tilbud til de myke trafikantene langs sin veg. Dersom gangfeltet er trukket tilbake fra primærvegens kjørebanelkant, synes det rimelig at primærvegen tar ansvaret for fortauet helt fram til gangfeltet.

7. Rundkjøringer

Vedlikeholdsansvaret for rundkjøringer følger samme prinsipp som for regulerte vegkryss. Ansvaret for selve rundkjøringen er normalt knyttet til den primærvegen som går inn mot og/eller går ut fra rundkjøringen. I de tilfeller hvor riksvegen er primærveg vil riksvegmyndighetene ta ansvar for vikepliktsskilt og vikelinjer for alle tilfartene.

8. Trafikkøyer – ramper

Enkle trafikkøyer (dråper) i sekundærvegen tilhører sekundærvegen som har vedlikeholdsansvaret. I kryss med høyresvingefelt fra primærvegen vil dette feltet bli klassifisert som en del av primærvegen og med tilhørende vedlikeholdsansvar fram til sekundærvegens kantlinje. Primærvegen tar da ansvar for trekantøya mellom sekundærvegen og primærvegen, Drift og vedlikehold av slike trafikkøyer bør normalt tilhøre primærvegen, ettersom de er forårsaket av og omgitt av primærvegen på to sider.

9. Planskilte kryss

Akselerasjons- og retardasjonsfelt med ramper i planskilte kryss vil normalt bli klassifisert som del av primærvegen. I krysningspunktet mellom rampene og sekundærvegen vil ansvaret for vikepliktsskiltene fordeles etter hvilken vegg trafikk de er rettet mot.

10. Oppmerking

Vikeplikt- og kantlinjer

Vikepliktslinjer i et kryss ligger normalt i forlengelsen av kantlinjen. Ansvar for oppmerking av vikepliktslinjen tilhører derfor primærvegen. Dette gjelder også ubrutte eller stiplede linjer forbi avkjørsler.

Stopplinjer for sekundærvegen skal normalt plasseres 0,5 meter foran primærvegens kantlinje, men det synes rimelig at ansvaret for denne også tilhører primærvegens vegholder.

Ansvar for oppmerking av øvrige linjer (langsgående) på sekundærvegen tilhører dennes vegholder.

Gangfelt

Ansvar for vedlikehold av gangfelt tilhører normalt vegholderen for vegbanen der gangfeltet ligger, med unntak for gangfelt i gjennomgående fortau eller gang- og sykkelveg langs riksveg. Primærvegen tar ansvar for gangfelt som krysser primærvegen og det gangfeltet som følger fortau eller gang- sykkelvegen parallelt med primærvegen. Ansvar for oppmerking av gangfelt ved kryssing av private veger og avkjørsler tilhører vegholder for gang- og sykkelvegen.

11. Skilt

Vegdirektoratet har generelt lagt til grunn at vedlikeholdsansvaret i henhold til vegloven er knyttet til den enkelte vegs område.

Vikepliktskilt står gjerne i grenselandet mellom de to vegenes vegområde, og vil i henhold til vegloven tilhøre primærveg/sekundærveg avhengig av fysisk plassering. Vegdirektoratet går derfor inn for at primærvegen tar vedlikeholdsansvaret for trafikkregulerende skilt og oppmerking langs primærvegen uansett plassering. Dette vil da omfatte vikeplikt- og stoppskilt med tilhørende oppmerking samt påbudt kjørefeltskilt som er plassert på dråpeøy og vender mot trafikk på primærvegen.

12. Signalregulering

Beslutning fra den ene vegmyndighet om å installere et signalanlegg kan ikke uten videre forplikte den annen vegmyndighet. Denne må ha adgang til på fritt grunnlag å vurdere om den vil delta i omkostningene. I den grad det ikke finnes spesielle avtaler der sekundærvegens vegholder har påtatt seg slike kostnader, synes det riktig at primærvegens vegholder tar vedlikeholdsansvaret for hele anlegget, inkl. signallys, stolper og detektorsløyfer eller lignende.

Kompetansen for drift og vedlikehold av signalanlegg tilhører også normalt primærvegens vegholder (vegkontoret).

13. Drenering

Primærvegen sørger for å holde vannløpet åpent i stikkrenna gjennom sekundærvegen (driftsansvaret). Sekundærvegen har ansvaret for vedlikeholdet av selve stikkrenna.

14. Siktsoner

I kryss mellom offentlige veger synes det rimelig og praktisk at de respektive vegholdere tar ansvaret for den sikttopparbeidelse som tilligger egen veg. Dette betyr at primærvegens vegholder sørger for nødvendig sikt langs primærvegen, og

sekundærvegens vegholder har tilsvarende ansvar langs sekundærvegen, innenfor de respektive vegområder. Slik ansvarsdeling bør gjelde både om vinteren (snørydding) og sommeren (vegetasjonskontroll).

Svært mange veger er i dag forkjørregulerte. Dette betyr ofte at framkommelighet og fartsnivået på primærvegen er bedre og høyere. Vegdirektoratet mener derfor på grunn av dette at for den delen av sikttekanten som ligger utenfor de respektive vegers vegområde, tar primærvegen kostnadene ved rydding av sikt.

For private veger og avkjørsler har eieren eller brukeren av avkjørselen ansvaret for sikten mot primærvegen.

Drift og vedlikeholdskontoret
Med hilsen

Tor-Sverre Thomassen
sjefingeniør